

ŒUVRES DU CHANOINE ADÉMA

(Suite)

VI. - AUTRES POÉSIES PROFANES

(Suite)

PATTIN DIRUDUN EZ FEDEDUN

1

Ez du urthe hambatik
sor herritik joanik,
Pattin ethorri zaiku
aberats jadanik,
Agur eta ohore
nahiz denen ganik.
Nor da orai herrian
Pattin bezein jaunik?

2

Pattin aberasteak
hola badu jaundu,
Nola gerthatzen zaio
ez baita gizondu?
Giristino legea
utzirik omen du; . . .
Bihotza nekhez dio
diru hutsak ondu.

3

Pattinen balentria,
herrirat jin eta,
Gur' Erlisioneaz
maiz trufatzen baita.
— « Jainko legea, Pattin,
« ez dirozu maita;
« Huni ihes baitzare
« ibili sokseta.»

4

Eskola guttirekin
joan bezala jinik,
Bera beizik ez zaio
nihor jakintsunik:
— « Apezhoiek bezenbat,
« dio, badakit nik;
« Ez zazuela sinhets
« hoikien erranik.»

5

Pattini gero moltsa
diote ebatsi.
Hire ohoinak, Pattin,
milaka goaraintzi.
Haren egitatea
ez dakikek gaitzi :
Hortan segurik ez dik
aphezik sinhetsi.

6

Bere sosak galdurik
denean gelditu,
Lausengariak zaizko
Pattini guttitu.
Jakitatez ere bai
bera da ttikitu;
Lehengo balentriak
ichilduak ditu.

7

Urrundik jin hoieri
gauden beha orai,
Gu bezala fededun
diren, ez edo bai;
Eia gure agurren
hartzeko diren gai,
Zer othe dituzkegun,
anai ala etsai.

BETIRISANTS

1

Betirisantsez aspaldi dik
Ez zela deus berri handirik;
Zioten ehortzi zutela bizirik.
Lurpetik ilkirik,
Ez duk ez hiririk,
Munduz mundu herratua ibilirik,
Oraikotik ditik Betirik
Indarrak hartu, guk utzirik;
Hor ziagok kargu handitan jarririk.
Hor ziagok kargu handitan jarririk.

2

Betirisants bai lehen ere
Zer den aski jakinak gare:
Zer-nahi jukutria, eta halere
Orai arte pobre;
Orai du podore:
Zorri hilik piztuen emperadore;
Gaichto eta tzarren fagore,
Hoién ganik baitu ohore.
Jende zuzenak orai behar du gorde.
Jende zuzenak orai behar du gorde.

9

Betirisantsi bertze asko
 Begiak itsurik darraizko;
 Hek ere gisa baitire harendako,
 Zeren diren gaichto,
 Choro edo asto.
 Arren zenbat den bazterretan ho-
 [lako!]
 Jaun chanfarin, chilodun
 [kasko,]
 Edale, mandril, esku mako,
 bien bozak Betirik ditu beharko.
 Hoi en bozak Betirik ditu beharko.

10

Betirisanstarren haurreri
 Eskola zar zaie deneri,
 Bainan eskolan Jainkorik ez zi-
 [legi.]
 Gero da ageri,
 Behatuz hoieri,
 Han ikhasietan direla trebegi.
 Berthuteaz nihor ez bedi
 Hoier mintzatzerat atre-
 [bi:]
 Ez galde jendetasunik abreeri.
 Ez galde jendetasunik abreeri.

ERREPUBLIKA

1

Erreg Emperadore et' Errepublika:
 Chuchen, makhur, nahaste, zenbat itzulika!
 Ai, ai, ai! mulilla, zenbat itzulika!

2

Gobernamenduetan zoin da zuzenena?
 Ethorkiz, legez eta obraz hala dena.
 Ai, ai, ai! mulilla, obraz hala dena.

3

Errepublika onik othe daite nihun?
 Baietz, diote; bainan nekhez eta urrun.
 Ai, ai, ai! mulilla, nekhez eta urrun.

4

Frantses Errepublika zer den orai guziz,
 Kanta zezakeiagu, berak erakutsiz.
 Ai, ai, ai! mutilla, berak erakutsiz.

5

Liberté, égalité eta Fraternité:
 Ah! hiru gezur hoiek egiak balite!
 Ai, ai, ai! mutilla, egiak balite!

6

Lehengo demboretan errege batto zen.
 Orai denak errege : hori duk hoi zuzen!
 Ai, ai, ai! mutilla, hori duk hoi zuzen!

7

Ni ere errege naiz, bainan ez aisian;
 Bertzeak gainian eta ni bethi azpian.
 Ai, ai, ai! mutilla, ni bethi azpian.

8

Guziak kargu gose, eta nausi nahi;
 Hau duk, Errepublika : hi khen eta jar ni.
 Ai, ai, ai! mutilla, hi khen eta jar ni.

9

Karguak ziren lehen goratik jin gauzak;
 Ematen ditik orai ziri baten bozak.
 Ai, ai, ai! mutilla, ziri baten bozak.

10

Podoreduna lehen handi behar zuan;
 Orai ttiki ta tcharrak nausi tuk multzuan.
 Ai, ai, ai! mutilla, nausi tuk multzuan.

11

Hainbertze bizi nahiz gure zergen gostuz.
 Oro bethe zaizkiguk karguz et' empleguz.
 Ai, ai, ai! mutilla, karguz et' empleguz.

12

Oro soldado eta jende eskolatu....
 Nork beharko dik gero haintzurari lotu?
 Ai, ai, ai! mutilla, haintzurari lotu.

13

Ez gaituk nihoiz izan hoin tinko estekan,
Ez eta biphilduak hoin murrizt errekan.
Ai, ai, ai! mutilla, hoin murrizt errekan.

14

Lehengo gobernuez errenkura hintzen;
Orai, mutilla, orai, ikhasak bizitzen.
Ai, ai, ai! mutilla, ikhasak bizitzen.

15

Alferromes, Kochkarin, Krakesku, Triparno,
Hauk beren jitez dire errepublikano.
Ai, ai, ai! mutilla, errepublikano.

16

Errepublikanoa, arim eta gurphutz,
Lehen lehenetarik da Kadet Astoputz.
Ai, ai, ai! mutilla, da Kadet Astoputz.

17

Kadet Astoputz lehen mezara zabilan;
Orai aphezei gerlan omen du aski lan.
Ai, ai, ai ! mutilla, amen du aski lan.

18

Lanbide hitskoari, Kadet, lotu haiz to;
Ez hinte hola ibil, ez bahintz hoin asto.
Ai, ai, ai! mutilla, ez bahintz hoin asto.

19

Kadet Astoputz horrek, asko herrietan,
Halere badaduzka denak ikharetan.
Ai, ai, ai! mutilla, denak ikharetan,

20

Framazon, arnegatu, zirtzil eta judu,
Guzien buruzagi horiek ditugu.
Ai, ai, ai! mutilla, horiek ditugu.

21

Jainko legerik gabe, leg' egile berak...
 Holakoz ziren lehen bethetzen galerak.
 Ai, ai, ai! mutilla, bethetzen galerak.

22

Ohoiak ere berdin, biderat atheraz,
 Lege egile dituk, indar nausi beraz.
 Ai, ai, ai! mutilla, indar nausi beraz.

23

Jainkorikan ez baliz, ez duk ez gizonik
 Gizonari zuzenez deus mana lironik.
 Ai, ai, ai! mutilla, deus mana lironik.

24

Errepublika dela gobernu zuhurra.
 Guzien ontasuna; oi! hori gezurra!
 Ai, ai, ai! mutilla, oi! hori gezurra!

25

Zer-nahi haizu nahiz, berentzat lehenik,
 Erlisioneari dire aiherrenik.
 Ai, ai, ai! mutilla, dire aiherrenik.

26

Eskolan eman ditek Jainkoa debeku;
 Oraiche gure hurrek behaitek abretu.
 Ai, ai, ai! mutilla, behaitek abretu.

27

Holakoen eskolak sinhets baginetza,
 Legerik ez nausirik ez lukek guretza.
 Ai, ai, ai! mutilla, ez lukek guretza.

28

Arrotzak ditiagu gure umen jabe;
 Gero izanen gaituk gurerik deus gabe.
 Ai, ai, ai! mutilla, gurerik deus gabe.

29

Nihork bererik deus ez, Gobernuak oro:
Horra zer lege laster duten eman gogo.
Ai, ai, ai! mutilla, duten eman gogo.

30

Nun dire Eskualdunen lehengo Fueroak?
Arbasoen parrean gu zer gathiboak!
Ai, ai, ai! mutilla, gu zer gathiboak!

31

Cure zuzenak oro, alegia deus ez,
Moztu darozkigute ichilka, gezurrez.
Ai, ai, ai! mutilla, ichilka gezurrez.

32

Indarra omen dela orai denen nausi;
Lege zahar, guziak horrek ditik hautsi.
Ai, ai, ai! mulilla, horrek ditik hautsi.

33

Indarra eta bortcha, oi! zer gauza hotzak!
Horiez ez daitezke bil gure bihotzak.
Ai, ai, ai! mulilla, bil gure bihotzak.

34

Ez duk gizon ez jende hola laket dena;
Guziz Eskualdun zainik ez dik den mendrena.
Ai, ai, ai! mutilla, ez dik den mendrena.

35

Gure eskuara bera galduz bagoazik.
Ai! nihoiz ez baginik ikhusi arrotzik!
Ai, ai, ai! mulilla, ikhusi arrotzik!

